

प्रभु तरुण

वर्ष ५५

अंक १२

मुंबई

१६ ऑगस्ट, २०२२

पाने ६

किंमत रु. १

(स्थापना : तारीख २५ ऑगस्ट १९२३)

तत्त्वाचा बंदा जीव । मूर्तीला कोण विचारी?

www.prabhutarun.org

संपादिका: सुहासिनी कीर्तिकर

कार्यकारी संपादक मंडळ : मिनाक्षी जयकर, मयुरा नायक, संजना कोठारे, वैजयंती कीर्तिकर

संपादकीय

चिरंजीव भव!

—सुहासिनी कीर्तिकर

मंडळी, अगदी सहजपणे निसर्गाची लयलूट करित आषाढ आला. गेला ही. हा; आता काही ठिकाणी ही लयलूट झाली अन् माणूस हवालदिल झाला. तरीही त्याने आपले 'दिल' कोणाच्याही हवाली आगतिक होऊन केले नाही. पावसाने मनावर घेतले की त्याची झड पडझड करून जातेच. पण तरीही आपले मन हिरवेगार होतेच. उत्साह भरतो तनामनात. यंदा वारीला चाळीस लाख वारकरी काय उगाचच जमले का? त्यांच्या तनामनात भक्तीचे वारे भरलेच ना? ही न ओसरणारी भावगंगा अशी दुथडी भरून मग वहात रहाते. ज्ञानियांच्या राजाने मराठी मनांना एककेंद्री, साधासुधा, भावभोळा भक्तिमार्ग दाखवला अन् मग परंपरेची वाट सहजतेने मळली गेली. संसारातील काळजीने मळलेली मने या वाटेने चालता चालता पारंपारिक संप्रदाय निर्माण झाला.

अगदी याच.. याच पद्धतीने बरं का; आपला 'प्रभुतरुण' प्रभुमनांच्या भावभक्तीवर आजवर वाटचाल करित आलाय. हो की नाही? शंभर वर्षापूर्वी (नव्वे; नव्वे. नव्याणव वर्षापूर्वी) नारळी पौर्णिमेला विष्णुपंत कोठारेनी प्रभुतरुण मनांना, जनांना हा सांस्कृतिक भावभक्तीचा पोषक, रोचक उन्नत मार्ग दाखविला. या नारळीपौर्णिमेपासून 'प्रभुतरुणा'चे शताब्दीवर्ष सुरू झाले. पुस्तक आकाराची नव्वे; तर मनभरून पानभर वाचता येतील अशी मोठी सहा पाने दर महिन्याला प्रभुमनांशी संवाद साधू लागली. ज्ञातीत घडणाऱ्या घडामोडींचा आढावा घेऊ लागली. शब्दब्रम्हाची महती गाऊ लागली, ताकद वाढवू लागली. त्यासाठी विविध सदरे आली. ज्ञातीबंध तयार झाला. अनेक लेखक लिहीते झाले. वर्णायणी यांनी एक श्लोक सांगितला आहे. त्याचा भर्तृहरीने अन्वय लावून अर्थ सांगितलाय. प्रत्येक जीवाला,

घटकाला सहा अवस्था असतात. जायते (उत्पन्न होणे किंवा जन्मणे), अस्ति (अस्तित्वात असलेल्या अस्तित्व वा रूप प्राप्त होणे), वर्धते (रूपांतरिताची वाढ होणे) - जी प्रभुतरुणाची आज अखंड नव्याणव वर्ष सातत्य राखून चालू आहे. मात्र पुढच्या अवस्था म्हणजे 'अपक्षीयते' (वाढलेला जीव क्षीण होणे) ही मात्र सुदैवाने आणि विष्णुपंतांच्या पुण्याईने प्रभुतरुणाला आली नाही. म्हणूनच तुम्हा आम्हा सर्वांनाच भर्तृहरीने स्पष्ट केलेली 'नश्यते' ही शेवटची अवस्था येऊ नये असे वाटते. अगदी मनापासून वाटते, आतून आतून वाटते. या सहा अवस्थांमधला तिसरा टप्पा मी तुम्हाला अजून सांगितलाच नाही की. तो म्हणजे 'विपरिणमते' म्हणजे अस्तित्वात असलेले वस्तरूप रूपांतरित होणे.

मंडळी; विष्णुपंतांनंतर जे जे संपादक आले त्यांनी प्रभुतरुण वाढण्यासाठी, निरोगीपणे विकसित होण्यासाठी ही तिसरी अवस्था जाणली, जाणीवपूर्वक वाढवली. म्हणजे असे की आधीच्या अंकांतून ज्ञातीघडामोडींचा आढावा घेताना थोडा 'ठणठणपाळी' आव आणून तिरकस भाष्य असे. काही व्यक्तींच्या कृतींकडे संपादकीय भिंगातून चेष्टेने पाहिले जाई. इतके की प्रभुतरुणाचे ज्ञातीभावंड असलेल्या 'प्रभुप्रभात' नियतकालिकातील भाष्याशी व भूमिकांशी भिडताना शाब्दिक कुस्तीचा एक आखाडाच तयार होई. विष्णुपंतांनंतर जणू वारसाहक्काने श्री. सुहास कोठारेनी संपादकपदाची जबाबदारी स्वीकारली. (म्हणून तर सुहासिनी सुहास कोठारे या प्रभुतरुणाला दीपकप्रमाणेच एक अपत्य मानतात. म्हणतात की 'दीपकला कुणी बोलले तर मला जितके वाईट वाटेल तितकेच प्रभुतरुणाला कुणी बोलले तर मला वाटते.')

निष्ठेने. सामाजिक कार्य म्हणून मुख्य म्हणजे भक्तिभावनेने.

म्हणूनच त्यांनी अँड सदाशिव धुरंधर, मुकुंद अजिंक्य, अंबिका धुरंधर, रवीन्द्र मानकर, विहंग नायक यांच्यासारखी जवळची माणसं यात ओढली अन् ही माणसं त्यांच्या प्रभुतरुण परिवारातलीच झाली. (यात अनेक नावे इथे राहून गेल्याची शक्यता आहे. उदा - विद्या विजयकर. पण हा दोष माझा. मुआफी ही जाए!) त्यामुळे प्रभुतरुण एकांडा राहिला नाही. दुसरे म्हणजे 'प्रभुतरुण' हे मासिक त्यांनी वृत्तपत्रीय घटनेत नोंदवून त्याला कायदेशीर रूप दिले. हे रूप देताना त्यांनी नवनवीन लेखक शोधले, सदरे सादर केली. त्यांच्याच कारकीर्दीत मी प्रभुतरुणात 'संवादस्पंदने' हे सदर त्यांच्या आग्रहावरून सुरू केलेले आठवते. प्रभुतरुणाला साहित्यिक मासिकाचे रूप यावे ही त्यांची धडपड होती. संपादक कसा असावा त्याचा हा आदर्श होता. हेच आदर्श समोर होते म्हणून त्यांनी फार मोठे आणि प्रगल्भ, समंजस पाऊस उचलले. ते म्हणजे 'प्रभुप्रभात'शी दोस्ती केली. खाणाखणी, टोलवाटोलवी, खिल्ली, टोमणे मारणे... हे सारे सारे परिच्छेद नरो इथे.

त्यांनी सुसंस्कृत पाऊल उचलून साफ थांबवले. उखाळ्यापाखाळ्यांची सदरे बंद केली. प्रभुतरुणाला साहित्यिक दर्जा दिला. त्यामुळे 'प्रभुप्रभात'चे संपादक माननीय प्रमोद नवलकर यांनीही मैत्रीचा हात पुढे केला अन् ते सुहास यांचे जीवलग झाले. 'प्रभुतरुणा'च्या प्रत्येक वाढदिवसाला अगदी गडबडीतही वेळ काढून आवर्जून उपस्थित राहू लागले. (एकदा तर मला आठवतेय - ते विमानतळावरून थेट समारंभाला आले होते.) सुहास यांच्या समंजस भूमिकेला दाद म्हणून आणखी एक नवल इथे नोंदवावे लागेलच. 'प्रभुप्रभात' आणि 'प्रभुतरुण' समवयस्क. त्यामुळे या दोन मासिकांचा त्या वर्षांचा अग्रलेख (संपादकीय) परस्परांनी भूमिका बदलून लिहिला. म्हणजे 'प्रभाता'चे संपादकीय सुहास यांचे; तर 'तरुणा'चे संपादकीय प्रमोद यांचे. वाहवा!

सुहास येथेच थांबले नाहीत. त्यांनी आणखी पुढे पाऊल उचलले आणि प्रभुतरुणाचा 'युवामंच' स्थापन झाला. मग पंचाहत्तरीनिमित्त रथयात्रा, खाद्ययात्रा, परिसंवाद असा कार्यक्रम झाला. परिसंवादाचे अध्यक्ष होते डॉ. सदाशिव गोरक्षकर. प्रभुतरुणातील चांगले वैशिष्ट्य दाखवणारे 'निवडक प्रभुतरुण' माझ्या संपादनाखाली प्रकाशित झाले. अगदी त्या पुस्तकाला पालखीत घालून 'दिंडी'ही निघाली. दिंडी आणि युवामंचच्या कार्यक्रमात पुढाकार घेऊन मदत करणारे होते श्री. सुभाष राव. अर्थात् विहंग नायक तर सुहासचा दुसरा प्राणच. त्यामुळे या सगळ्या आखणीत ते असणे अध्याहृतच होते. परिसंवादाचे सूत्रसंचालन माझे होते. त्यामुळे हा पंचाहत्तरीचा सोहळा माझ्या आठवणीतच आहे.

आठवण अधिक तीव्र आहे कारण या सोहळ्याला अतिशय दुःखाची झालर होती. युवाशक्तीला एकत्रित करणारे सुहास, संस्थासंस्थांमधली दरी मिटविणारे सुहास, जे जे सुंदर, उदात्त, उन्नत ते ते स्वीकारणारे सुहास काळाने आपल्या उदरात गडप केले. त्याआधी झालेला त्यांच्याच घरचा वर्धापनदिन आठवतोय. मोजकीच मंडळी. आयोजन विहंगचे. सूत्रसंचालन माझे. गाणारी रॉनिका विजयकर. सुहासनी दिवाळी अंकासाठी 'भाऊबीज' देणगी सुरू केली. ही योजना समर्थपणे राबविणाऱ्या प्रतिमा प्रधान, विश्वस्त विनोद प्रधान, बन्सी धुरंधर, डॉ. प्रफुल्ल विजयकर, सुभाष राव, हितचिंतक कार्यकर्ते दीपक धैर्यवान, प्रदीप कोठारे... अशी काही नावे आठवताहेत. प्रमोद नवलकर होते खास यावेळी. तर ते मधूनमधून आतल्या खोलीत जाऊन सतत वाहणारे डोळे पुसून पुन्हा समारंभात सामील होत होते. कारण आटोक्यात न येणारा रोग सुहासना जडला होता आणि भावनांना आटोक्यात आणणे उपस्थित सगळ्यांना जडभारी होत होते. अन् सुहास नंतर गेलेच त्यानंतरच्या सप्टेंबरमध्ये. जणू विहंगच्या हातात प्रभुतरुणाची सगळी (पान २ कॉलम १ वर)

संपादकीय

(पान १ कॉलम ४ वरून)

सुत्रे देऊन.

विहंग नंतर संपादक झाले अन् मी कार्यकारी संपादक किंवा सहसंपादक. सहसंपादक आणि पुढे संपादक म्हणून या वर्षी माझ्याही कारकीर्दीचे हे पंचवीसावे वर्ष. खूप खूप अनुभवांची शिदोरी माझ्या पदरात पडली. विहंग आणि माझे जुळलेले संपादकीय सूर, त्यांचे संपादक म्हणून केलेले कार्य... खूप खूप सांगण्यासारखे आहे.

पण संपादकीयालाही पानांची मर्यादा असतेच ना! (मी तशी 'मर्यादशील' आहे!!) तेव्हा विहंग यांच्या संपादकीय कारकीर्दीविषयी आणि माझ्या संपादकीय अनुभवांविषयी, उपक्रमांविषयी मंडळी, पुढील अंकी. समजून घ्या राजे हो! तर इथेच थांबते या अंकापुरती. तुम्हा सर्वांच्या वतीने, लेखक-कार्यकर्ते-विश्वस्त-हितचिंतक-दाते-मित्र-वाचक... या सगळ्यांच्या वतीने 'प्रभुतरुण'ला शताब्दीवर्षात पदार्पण करताना मनापासून शतशतशत शुभेच्छा देते.

'प्रभुतरुण', चिरंजीव भवेत्!'

पाठारे प्रभु सोशल समाज

दिनांक १७/७/२२ रोजी समाजाची ऑनलाईन अभंगयात्रा सायंकाळी सात वाजता सुरू झाली. श्री. किरण आगासकर यांनी ऑनलाईनचे तंत्र फार सफाईने सांभाळले होते. त्यामुळे ही यात्रा सुरळीतपणे प्रभु समाजात घरोघर पोहोचली. समाजाच्या सर्व अधिकाऱ्यांनी ही अभंगयात्रा चालू रहावी यासाठी यथोचित भूमिका बजावली. सुरुवातीला समाजाच्या विश्वस्त श्रीमती वृंदा राणे यांनी शुभेच्छा दिल्या. सहकार्यवाह सौ. नीता सेजित यांनी कार्यक्रमाची रूपरेषा सांगितली. संयुक्त कार्यवाह श्री. जयंत कीर्तिकरांनीही मनोगत व्यक्त केले. अध्यक्ष श्रीमती स्वाती प्रवीण राणे यांनी ही अभंगयात्रा जवळजवळ चाळीस वर्षे सुरू असल्याचे सांगून आषाढी वारीचे आणि अभंगयात्रेचे नाते जुळवले. शेवटी उपाध्यक्ष असलेल्या श्री. तुषार कीर्तिकरांनी आभार मानले. या शिस्तशीर आयोजन असलेल्या अभंगयात्रेत पुढील गायकांचा सहभाग होता - प्रिया कोठारे, चिंतामणी कीर्तिकर, माधुरी तळपदे, सीमा कीर्तिकर, प्रदीप राणे, साया नवलकर, डॉ. हर्षद विजयकर, राजन प्रधान यांनी भक्तीपर गीते नेटकी सादर केली. विवान आगासकर या बालगायकाचा सहभाग कौतुकास्पद होता. तर अभंगयात्रेची सुरुवात चिन्मयी आणि सखी तळपदे यांच्या 'देवाजीच्या दारी आज रंगला अभंग' या अभंग गायनाने झाली. अभंग रंगतच गेले ते

``WORDPLAY''

-Armaan Kothare

Why We Need Bad Things

However advanced humans have become till date, there are certain questions that we just don't know the correct answers to.

Maybe it's because they don't have a single answer....maybe it's because these questions are better off as questions, for the answers could be something totally unexpected.

However, that doesn't stop us from trying to find explanations for them. You see, one of the most primary characteristics of humans is "curiosity", and we just don't stop looking for an answer.

One such unanswered question is: Why do bad things exist?

One may say: "Well, God accidentally dropped some bad stuff into Earth (like lizards for example [sorry, lizard lovers]) before drifting off into his eternal sleep."

One could also say: "Life is one long bad thing with little intervals of happiness that act as sedatives."

While we may never know the correct answer to the question, it doesn't hurt to come up with your own theories, and it certainly isn't wrong to, either.

So here's mine.

What would you say if you were offered to have your one favorite dish for all meals for every single day of the rest of your life? For those of you who'd say yes, I respect your decision, but here's what would most likely happen soon after:

The first few days would be unbelievable; in the literal sense. You'd constantly fear that sooner or later you'd

नंतरच्या ऋता प्रधान हजरनीस (विठ्ठू माउली तू) अर्पणा विजयकर (म्हारा जी गिरीधर गोपाल), सौ. सुहास विजयकर, सुरूपा राणे देवरूखकर, अमृता कोठारे, रजनी कोठारे, डॉ. रश्मी व्यवहारकर, रॉनिका विजयकर, आसावरी धुरंधर आदींच्या भावपूर्ण सुरेल अभंग गायनाने. खरोखरच या गायकांनी श्रोत्यांना 'मागे उभा मंगेश, पुढे उभा मंगेश' याचे भान दिले. त्यामुळे श्रोत्यांनीही सोशल समाजाच्या उपक्रमात सहभाग घेतला.

wake up and the superb dream would end. You'd relish every dish, but constantly be on edge.

However, after a few more days, you start to believe that your reality truly is what it is. You'll eat feeling even more joy, as now you know that it'll never end.

Every meal is now paradise.

Until after a few months, when you begin to see the catch of the deal.

The food no longer feels euphoric. You no longer feel special while eating the dish. You're tongue isn't surprised or refreshed by the taste of your favorite delicacy. It's as if you were eating anything else, since it no longer holds any special meaning to you.

You've gotten used to it.

And then the spark just keeps advancing towards the firecracker of boredom, and when you're finally there, you no longer even feel like eating. The parts of the day you used to look forward to the most are now the most boring parts.

You'd run to find the man who made you the offer, and you'd plead with him to revert everything back to the way it was.

Alright, take another example; consider being offered the power to never hurt, feel pain, or even die. You'd just be so indestructible that no living being could ever hurt you in any physical way.

Hell, even you couldn't if you ever wanted to.

Again, if you're tempted, I respect your choice, but here's what would probably happen:

Initially, you'd have a total blast; you'd make bets with your friends, knowing that you'll win, and do all kinds of crazy stunts. You'd challenge them to try and kill you, and you'd all laugh and celebrate when you'd walk out unharmed. Soon you'd be famous, and the next thing you know, you'll be all over the news, different magazines, paper headlines, and whatnot.

You'll try everything you've been afraid to do before; skydiving, learning how to swim(not to survive), scuba

diving, climbing Everest...

But here's the thing; after a point, you start to realize that you're getting through all these challenges so quickly that you have none left to do. You go and tell all your friends that you've already finished your bucket list, and at first they'd congratulate you...but after a while, they'll stop spending time with you. They'll have realized that there's no point of befriending someone who doesn't have anything to lose.

You'll feel upset as they gradually part ways with you, but soon, you'll notice it yourself.

Having nothing left to do, you just sit in your house all day. Eating, just for the taste, but nothing other than that. You're no longer the person you were.

You're no longer a person at all.

You're just an indestructible object, with no ambitions, no dreams, no purpose. Nothing.

It's all meaningless to you.

Getting rid of what you thought were the obstacles in your life made life the greatest obstacle for you.

There's no fun in the stunts, there's no thrill in the rides and nothing left to pass your time. You run to the man who made you the deal, and you plead with him to make you a person again.

That's the keyword; a *person* again.

What makes a person isn't what he or she physically has, it's the fact that they have something to live for. And by removing obstacles, challenges and feats no longer remain challenges or feats. They lose meaning.

A mountain wouldn't tempt a hiker if it weren't for its steepness. Heck, it wouldn't even be fun to hike a flat mountain. It'd just be like any regular, boring walk. Overcoming the steepness is what makes you feel like you accomplished something.

This is why we have bad things, need them, and cannot permanently get rid of them. Bad things give the good ones meaning; once you get through the bad ones, you know better to cherish the good ones as a reward, or a preparatory consolation.

With every ray of light you cast onto someone, a shadow follows close behind. There cannot be light without a shadow, and no shadow, without light.

*

मुंबई बदलते आहे...

-उज्वला गोविंदराव भगवंतराव आगासकर
बी. आर्क. (मुंबई), फोटोजर्नॅलिस्ट

गेली हजारो वर्षे स्वामित्वासाठी धडपडणाऱ्या जगामधल्या ज्या विविध राजकीय शक्ती भारताच्या पश्चिम किनाऱ्यावर सोयीचा भोज्जा शोधत होत्या, त्यांना मुंबईने भुरळ घातली होती हे निश्चित. पण या सात बेटांच्या समूहावर पोचल्यावर त्यांनी फक्त येथील उपलब्धींचा विचार केला आणि यथास्थित वापर करून घेतला आणि नाइलाज झाल्यावर येथून काढता पाय घेतला. अपवाद फक्त ब्रिटिशांचा. जे आहे ते तर त्यांना दिसत होतेच. पण त्यात बदल, सुधारणा करून आपल्या सरकारचे प्रभुत्व आणि इथल्या जनतेच्या सुविधा कशा वाढवता येतील याचा ते सतत प्रयत्न करीत. भविष्यकाळात मुंबई हे ब्रिटीश साम्राज्याचे जगाच्या पूर्व भागातील केंद्रस्थान व्हावे हे त्यांचे प्रामाणिक धोरण होते. त्यातूनच त्यांना, ही सारी बेटे भर घालून एकमेकांना जोडण्याची भन्नाट कल्पना सुचली, आणि ती कल्पना प्रत्यक्षात आणणे हे

वेळखाऊ आणि खर्चिक असूनही त्यांच्या मायबाप व्हिक्टोरिया घराण्याने त्यांना हिरवा झेंडा फडकावून प्रोत्साहन दिले. याचा परिणाम म्हणून मुंबईचे जे आमूलाग्र परिवर्तन झाले, ते आपण आज अनुभवतो आहोत. पण त्यापूर्वीची मुंबई कशी होती याच्या कहाण्या ऐकल्या तर त्या अविश्वसनीय रित्या सुरस आणि चमत्कारिक वाटतात! सांगा, ताडदेवहून वरळीच्या मार्कडेश्वर मंदिराच्या टेकडीला जायचे तर फक्त भरतीच्या वेळी होडीतूनच जाता येईल, एरव्ही नाही? मलबार हिलवर घनदाट जंगल, इतके की तिथे वाघांची वस्ती, आणि ते उपाशी राहू नयेत एवढे तिथे हरणं-ससे? तशीच गोष्ट सर्वांत दक्षिणेकडे बेट कुलाबा याची. ते बेट मुंबई बेटाच्या दक्षिणेला बरेच अंतर सोडून (म्हणजे आज जिथे वेलिंग्टन फाऊंटन आहे, तिथपासून ते ससून डॉक पर्यंत समुद्रच) होते, (पान ५ कॉलम ४ वर)

वेलिंग्टन फाऊंटन आयलंड, सहा रस्ते येथे मिळतात, आता येथे बाळासाहेब ठाकरे यांचा मोठा पुतळा उभारला आहे

दक्षिण मुंबईच्या पूर्व किनाऱ्यावरील सम्राट अशोकाचे पल्लव बंदर, जिथे ब्रिटिश सरकारने गेटवे ऑफ इंडिया बांधला (१९२४). मागे जुने ताजमहाल हॉटेल आणि त्याचा विस्तार, आणि शहराकडे जाणारा मोठा रस्ता, पुढे वेलिंग्टन फाऊंटन.

थोडं बोलू या

गटात न बसणारा शब्द...

-श्रेया तळपदे

टी. व्ही. वर संध्याकाळच्या बातम्या सुरू होत्या, माझ्या नवऱ्याच आवडतं चॅनल, आवडता कार्यक्रम म्हणजे बातम्या. त्यातून राजकारणासंबंधीच्या घडामोडी म्हणजे जीव की प्राण. अशावेळी घरातील बाकीच्यांना रिमोटही हातात घेण्याची मुभा नसते. मला बातम्यांमध्ये विशेषतः राजकारणावरील बातम्यांमध्ये फारसं स्वारस्य नाही. तरीही सगळी काम झालेली आणि करण्यासारखं फारसं काही नसल्याने मीही टी.व्ही. वरील बातम्या बघत बसलेले. एकच बातमी वेगवेगळ्या पद्धतीने किमान दहावेळा तरी समोर बातम्या देणारी व्यक्ती सांगत होती. त्यामुळे नाईलाजाने का होईना ती बातमी आपल्या कानांमार्फत मनावर बिंबवली जातेच. कधी नव्हे ते माझं मन राजकारणी गटात शिरलं.

एकलेल्या बातमीनुसार एखादा नेता एका गटातून दुसऱ्या गटात जातो किंवा पहिल्या गटात मतभेद झाल्याने त्याला गट सोडवावा लागतो तर कधी दुसऱ्या गटात आपण जास्त चपखल बसतो त्यामुळे आपल्या कार्याला लोकांच्या नजरेत आणू शकतो असं त्याला वाटायला लागतं म्हणून तो गट बदलतो. एकूण काय ह्या गटातून त्या गटात सगळे राजकारण सत्तेशी निगडीत.

पण गट बदली राजकारणाने मला शाळेची आठवण करून दिली. तुम्ही म्हणाल, आता यात शाळा कुठून आली? नाही. शाळा असं नाही पण आम्हाला शाळेत चाचणी परीक्षांमध्ये लहानपणी प्रश्नपत्रिकेतील इतर प्रश्नांबरोबरच एक प्रश्न असायचा 'गटात न बसणारा शब्द'.

मला लहानपणी खूप मजा यायची

हा प्रश्न सोडवायला. माझा आवडता प्रश्न. तुम्हीही सोडवला असेलच की हा प्रश्न, पाच शब्दांमधला एखादा शब्द त्या गटात न बसणारा असायचा त्याला त्या गटातून उचलून बाहेर काढायचा. उदाहरणार्थ:- गाय, म्हैस, कुत्रा, कोल्हा.

यात गटात न बसणारा शब्द आहे - कोल्हा - का बरं हा गटात बसत नसावा? सगळेच तर चार पायाचे प्राणी. मग कोल्हालाही चार पाय आहेतच. पण फरक आहेच. बाकीचे तीन पाळीव प्राणी आणि कोल्हा जंगली प्राणी. त्यामुळे त्यांच्या गुणधर्मात फरक हा असणारच, फरक असणार त्यांच्या विचारसरणीत त्यांच्या दृष्टिकोनात भक्षक आणि रक्षक असण्यात. मग सहाजिकच एका गटात एकत्र राहू कसे शकतील ते? या विचाराने स्वतःचे मार्क वाढवायला स्वतःच्या फायद्यासाठी त्यातल्या कोल्हाला परीक्षार्थी बाहेर काढतो. आणि अचानक मला राजकारण हे 'गटात न बसणारा शब्द' या प्रश्नासारखे वाटायला लागले. याहून वेगळं असं काय घडतं राजकारणात. कधी गट बदली तर कधी गटबंधन, युती शेवटी सगळं फायद्यासाठी. परीक्षा देणारा स्वतःच्या मार्काच्या फायद्यासाठी आणि राजकारणी खुर्ची आणि सत्तेसाठी...

बापरे! मी आणि राजकारणावर एवढा विचार करतेय. नाही नाही नकळत राजकारणी गटात शिरलेलं माझं मन हे त्या गटात न बसणारा शब्द आहे. तेव्हा त्या गटातून बाहेर पडते. त्यापेक्षा दुसऱ्या एखाद्या गटात जाऊन थोडं बोलू या... पण पुढच्या महिन्यात...

*

नवलCURRY

(संयुक्त सदर)

Symmetry...

-Dr. Ambuja Pradeep Navalkar

Symmetry. The flawless reflection. The laws of symmetry are well established in a plethora of fields from sciences to arts. Surely, the principles can be extended to the philosophical avenues to discover the key to a holistic balance. Nature, the most perfect manufacturer, bases its creations on this single law of symmetry. When one pauses to consider the elegance of this achievement and the beautiful perfection of mathematical reasoning involved...also contrasting it with complex and far-reaching physical consequences. A deep sense of respect for the power of symmetry laws develops, unwavering by the impending loss of balance in the system.

The balance retained in the black lines on the stark contrast of white canvas... The harmony played by thoughts which are bounded by extremes of black and whites... Yin and Yang ... The unintended or marvelously intended balance ...

The symmetry depicted in this ancient Chinese symbol overrides the chaos...

Symmetry is defined in

the very art of living. One part is incomplete without the other.

Symmetry is maintained between the purpose of the soul and actions of the body, thoughts of mind and emotions of heart...

Perhaps, this symmetry achieved through years of evolving through oceans of struggle paves the way towards the ultimate goal of self-realization and enlightenment.

It teaches us to be balanced with our thoughts symmetrical to our actions. Humans spend their lives searching for that happiness.

Failing to notice that the happiness, the joy, the satisfaction and the success, which they see far away at the horizon and are chasing for so long is nothing but a reflection. The symmetrical other half of the unextinguishable flame that burns within them...

The clues are written all over. Why would the body a mere vessel be so symmetrical if not to hold a limitless perfection?

The fact, fiction and forecast waiting to be in symmetry.

*

शर्यत...

-सुश्री मुकुला प्रदीप नवलकर

एक टेकडी. पायथ्याशी ओढा. भोवताली कुरण. एक ससा आणि एक कासव. दोघे एकमेकांना पहातात. त्यांच्या मनात तीच गोष्ट आहे, जी आता तुमच्याही मनात आहे.

मग यात नवीन ते काय?

नवीन हेच की सध्या, एकविसाव शतक आहे... तर पुढे.

थांब थांब, अरे या शतकात, टेकडी... ओढा... कुरण... कसं शक्य आहे?

सबूर... पिक्चर अजून बाकी आहे.

टेकडीवर मोबाईल टॉवर आहे. तिथे नेणारा रस्ता खचला आहे. पलिकडचा पूल वाच्याने डुलतोय

आणि ओढा केमिकल्ससह सांडपाणी वाहून नेतोय.

राहिलं ते कुरण आणि प्राणी. ते मात्र खरेंखुरें आहेत, कारण हे कृषीपर्यटन केंद्र आहे. असो.

तर ससा आणि कासव यांनी एकमेकांना पाहिले. ससा थेट कासवाच्या पुढ्यात येत, वट्ट दाखवीत, मागच्या पायांवर उभा राहिला. पुढच्या पायांची घडी घालून, त्याने मान कलती केली आणि कानाचं टोक दुमडलं. ही पोज, म्हणजे ससा विचार करू लागला आहे, सुरवात कशी करावी...?

पळण्यात नंबर एक आहे पण योग्य वेळी, योग्य निर्णय घेण्याचे परिपक्व गांभीर्य नाही, हे लक्षात

घेऊन मग कासवाने ओपनिंग केली. अरे ससोबा, कसा आहेस? बऱ्याच म्हणजे बऱ्याच, वर्षानी भेटतोयस.

पण भिडू, तू मात्र जुनं दुखणं धरून बसला आहेस. कासवाने नेमके वर्मावरच बोट ठेवले, तसं ससा खर्जातल्या स्वरात म्हणाला,

मग आता होऊनच जाऊ दे.

कासवाने ओळखले, जखम खोल आहे, घाई उपयोगी नाही. मग ते नेहमीच्या संथपणे म्हणाले, फारफार वर्षापूर्वीच्या लुटपुटुच्या घटनांनी, कूळाला कधी कलंक वगैरे लागत नाही. आजही सर्वात चपळ, अशीच तुझी ओळख आहे आणि बरं का, मलाही कोणी मिलखासिंग म्हणत नाही.

ससा लक्षपूर्वक ऐकतो आहे हे पाहिल्यावर मग कासव उत्साहाने पुढे म्हणाले, पण जर हे तुला पटत नसेल तर माझी तयारी आहे. तू ठरव कधी आणि कुठे, मी नक्की येईन.

यावेळी तू जुन्या चूका, पुन्हा करणार नाहीस बाकी सगळं तुझ्यासाठी सोपच आहे. निष्पन्न तेच होणार, जो तुझा हेतू आहे. तरी हे कलीयुग आहे, हे तू लक्षात घे. इथे इतरांच्या संघर्षात आपलं उखळ पांढरे केले जाते. लढणारे, जीव तोडून लढतात आणि कुंपणावरचे जीव रमवतात. इथे पहिली भाण्डून मांडली की, दुसरी बाजू जोर धरू लागते आणि तिला बळ द्यायला रोखठोक मॅराथॉन चर्चा झडतात, तेव्हा धुरळा उडतो आणि त्यात तथ्य गडप होते.

आताही कट्ट्यावर हाच विषय असेल की, सशाने कासवाशी पैज लावावी का? आणि पैज... तीसुद्धा धावण्याची?

तुझ्या... माझ्यावरून विषय भलतीकडेच भरकटेल. मग ब्रेकिंग न्यूजचे फ्लॅश, सोशल मीडियावर उलटसुलट पोस्ट्स, लाईव्ह्स.

डिस्लाइव्ह्स मीम्स आणि टुकटुककार व्हिडीओज... यातून मला सहानुभूती आणि तुला फक्त बदनामीच मिळेल,

तेव्हा तू जिंकूनही हरशील. निर्णय तुला घ्यायचा आहे. जिंकून हरावे की हरून जिंकावे, ते तूच ठरव.

आपलं बोलणं संपवून कासव थांबलं. कासवाच्या बोलण्याचा योग्य तोच परिणाम झाला होता. ससा पुन्हा खर्जातल्या स्वरात म्हणाला, पॉईंट आहे. नस्ती कटकट उद्भवायची. उगीच मीडियामध्ये बोंबाबोंब.

मग कासव नेटाने पुढे म्हणाले, अरे ही माणसं, आपल्या पुढच्या पिढीला वळण लावताना, प्राण्यांना वेठीस धरून कथा, कहाण्या बनवतात.

अशा कित्येक तंत्र, नीती, उपदेश आणि चातुर्यकथा आजपर्यंत लिहिल्या गेल्यात. प्राण्यांतील गुण, अवगुण कुवत, स्थायीभाव, जे जे तो माणूस समजू शकला, ते ते मध्यवर्ती धरून स्वतःच्या कल्पनाविश्वात, त्याने या गोष्टी साकारल्या आहेत.

खरं तर ते सारे वाड्मय जीवनविषयक बहुपेडी आचारसंहिता आहे. म्हटलं तर, मात्र मनोरंजन... करमणूक. म्हटलं तर, दिशादर्शक मार्गदर्शन आणि मनस्वीतेने जाणलं, तर गूढ भाष्य आहे. पण लक्षात कोण घेतो? माणसाला अजूनही, कशामागे पळायचे? कशात रमायचे? आणि कुठे थांबायचे? ते कळलेलेच नाही.

आजही तो, आपसातच चढाओढ लावतोय. नंबर वन होण्यासाठी उरी फुटतोय. एकापेक्षा एक वरचढ ठरण्याची, झिंग चढली आहे त्याला. कसल्या कथा आणि कसला बोध...!

मित्रा, माणसाच्या सुरस आणि चमत्कारिक कथेतील, त्यानेच निवडलेली, केवळ निमित्तमात्र, पात्र आहोत आपण. मग त्यांच्या निकषांवर, आपण का इर्षा करावी? का आपसात झगडावं?

का एक दुसऱ्याला कमी लेखावं? का एकमेकांवर कुरघोडी करित, आपली आयुष्य गडूळ करावी?

सोड हे बेगडी जगणं, तेही माणसांच्या परिमाणात स्वतःला कोंबून... चल, आपण शिल्लक निसर्गाच्या संगतीने आपआपले स्वच्छंदी जीवन, परस्परपूरक नीतीने जगूया आणि जगवूया.

कासवाच्या लॉजिकने, ससा पुरता भारावून गेला होता. टुणकन उडी मारून, तो कासवाजवळ आला आणि म्हणाला, तोडलंस मित्रा. एकदम सही बोललास तू. आता माझ्यावर कुठलंच ओझं नाही. खूप मोकळं आणि हलकं हलकं वाटतेय.

चल आपण दोघही हा आनंद साजरा करूया. झालं गेलं विसरून जाऊया. असं म्हणून, ससा आणि कासव चालू लागले... रमतगमत... मजेत... गप्पा मारत!

म्हणजे आज, या एकविसाव्या शतकात, पुन्हा एकदा तोच जुना फंडा... SLOW AND STEADY आणि कासवानेच, शर्यत जिंकली! तेही, पैज न लावताच!

नाही नाही. असं मुळीच नाही. कारण जिकतं ते तत्त्व असतं, प्राणी वा माणूस नव्हे अन् तत्त्व म्हणजेच सत्य असतं.

सत्य, कधी हरत नसतं आणि कधी कुणाला हरवत नसतं.

ते फक्त असतं अक्षय आणि अभंग!

*

आयुष्यातील गमती-जमती

-विनय त्रिलोकेकर

मी, माझा अभ्यास आणि माझे शालेय जीवन

माझ्या चारही बहिणी वाडीतील कमळाबाई शाळेत (Student Literary & Scientific Society's Girls' High School -मराठी माध्यम) शिकल्या. तसे मलाही तेथेच मोटेसरीला टाकले. माझ्या वडिलांची इच्छा होती की, मला इंग्रजी शाळेत टाकावे. तेव्हा मला इंग्लिश माध्यम असलेल्या शाळेत टाकणार - हे माझ्या मनात बिंबवल्यामुळे म्हणा किंवा 'ताई बाईचा' सारखा सारखा ओरडा, "हे काय आहे? अ, आ, इ? नेहमी तू किडे माकोडे काढतोस." मला काही मराठी बाराखडी जमली नाही. शाळेत आणखी एक त्रास - माझ्या शेजारी बसणारा मुलगा, गोविंद भिडे - तो माझ्या डब्यातील दोनापैकी एक लाडू चोरायचा. बाईना सांगितले तर त्या मलाच ओरडायच्या. काही वर्षांनी का होईना त्याला धडा आम्ही शिकवलाच. त्याचे असे झाले. मी व माझा एक मावसभाऊ उदय आमच्या एका मावशीकडे एकत्र खेळण्यास जात असू. भिडे मावशीच्या शेजारच्या बिल्डींगमध्ये रहात. दोघांच्या खिडक्या समोरासमोर. गोविंद आम्हा दोघांबरोबर समोरून बोलत असे. तो 'नाना शंकरशेट' मराठी शाळेत तर मी सेंट सेबास्टियनमध्ये. दोघेही तिसरीत. बोलता बोलता तो माझ्या भावास मोठ्या फुशारकीत तो कसे माझे लाडू चोरायचा ते सांगत असे. आम्ही ठरवले - त्याला शिक्षा करायची. उदय बेचकी मारण्यात पटाईत. एके दिवशी लपून उदयने नेम धरून त्याला मारले. मार त्याच्या कपाळावर लागला. समोरून आरडाओरडा झाला. आम्ही काही केलेच नाही असा आव आणून एकमेकांबरोबर खेळू लागलो. समोरून होणारे आरोप फेटाळण्यात आले. मावशीच्या बाळ्याने (तिचा तिसरा मुलगा) आमची बाजू घेत सांगितले, "आमची ही दोन मुलं कशी शहाण्यासारखी खेळत आहेत. खिडकीपाशी गेलीदेखील नाहीत. मग मारतील कशी तुमच्या मुलास?" गोविंदशी त्यानंतर बोललोही नाही किंवा त्याला पाहिले देखील नाही.

इंग्रजी शाळेत गेलो खरे; पण शाळेचा अभ्यासक्रम सोपा नव्हता. नशिबाने चांगले शिक्षक लाभले. मी त्यांचा सदैव ऋणी राहिन. लहान वर्गात माझा अभ्यास जेव्हा आई घेई तेव्हा फार गंमत येई. एखादे पाठ केलेले उत्तर ती माझ्याकडून बोलून घेई. तिला कोणता इंग्रजी शब्द अडलाच तर ती मला असे काहीसे

विचारीत असे: त्या शब्दाखालील इतर मजकूर हाताने झाकीत विचारीत असे, "विनय, मला ह्या शब्दाचा उच्चार सांग आणि अर्थही."

"अगं आई, हात काढ. जरा खाली तरी घे. मला तो शब्दच दिसत नाही. अजून घे खाली. हं!"

उत्तराचा बाकी राहिलेला भाग मी वाचून घ्यायचो आणि उत्तर बोलून दाखवायचो. आई आम्हा सर्वांना दिव्यासमोर 'शुभम् करोति कल्याणम् --' आणि नंतर माझ्या वरील बहिणीस (शुभा) व मला 'पाढे' म्हणायला सांगे. - 'बे एके बे, बे दुणे चार--(२५च्या पाढ्यापर्यंत)', हे सारे शुभाचे झाल्यानंतर येई माझी पाळी. टू व्हन झा टू पासून ट्वेंटीफाईव टेन झापर्यंत. मग आई सुरू करीत असे 'एक पाव पाव, दोन पाव अर्धा,-'

'आई, पावकी-निमकीची गरज लागत नाही. गुणाकार करून ३x१/४ किंवा ४x१/४ हे काढता येते,' मी विनवण्या करायचो. पण माझी सुटका नव्हती. वरच्या वर्गात मात्र शाळेतील टीचर कडूनच समस्यांचे समाधान करून घेऊ लागलो. शाळेतील बहुसंख्य शिक्षक चांगले होते. मात्र सर्वच नाही. अपवाद होतेच. आमचे आठवी वर्ग मास्तर, (ते Social Studies शिकवीत) आर्थर, काही अशा प्रकारे विचारणा करीत:

एखादा प्रश्न साऱ्या वर्गाला ओळी-ओळीने, प्रत्येकाला विचारला जाई आणि शेवटला माझ्यावर असा फेकला जाई, "Vinay, you won't know the answer, would you?" मी पार गोंधळून जात असे. माझे इतिहास व भूगोल राहिले कच्चे.

आमच्या उषाचे गणित चांगले होते. गणिते सोडवण्यास तिची मदत मी घेत असे. माझा गणिताचा पाया तिने मजबूत केला. तसेच शाळेतील बुर्दे मास्तर (इंग्रजी व गणित) व केणी (फिजिक्स-केमिस्ट्री व गणित) मास्तरांनी तो अधिक मजबूत केला. आज त्यामुळेच मी ICSCच्या मुलांना देखील शिकवतो. शाळेत सायन्स हा विषय शिक्षक (मिश्रामास्तर, केणी मास्तर) चांगल्या प्रकारे शिकवायचे. बुर्दे मास्तरांनी इंग्रजी व्याकरण चांगले करून घेतले. राहिल्या फक्त दोन भाषा - हिंदी आणि संस्कृत. त्या दोन भाषांचा अभ्यास स्वतःच करीत असे. मोजून काही वेळेला मोठ्या बहिणीकडे (पुष्पा) माझी डीफीकल्टी घेऊन गेलो असेन. मला आठवते. मी अकरावीत (S.S.C.) होतो. पहिली परीक्षा तोंडावर आली होती. संस्कृत भाषेत मला एक समस्या आली. गेलो पुष्पाकडे.

"अरे विनय, इतके साधे येत नाही!

मग तुला काहीच येत नाही. कसा पास होणार? कठीण आहेरे तुझे!"

शाळेची पहिली परीक्षा झाली. पासही झालो. पण मी 'संस्कृत' सोडले आणि घैसासमास्तरांना विनवण्या करून आणि दुसऱ्या टर्मिनलमध्ये पास होण्याची हमी देऊन 'लोवर लेवल मराठी' घेतले.

ह्या सर्व गोष्टींची व मला आलेले शालेय जीवनातील चांगले-वाईट अनुभव, मला पुढे शिकवण्या करीत असताना आणि अलीकडे उच्च क्षेत्रात काम करीत असताना फार मदत झाली- विद्यार्थ्यांना समजणे आणि समजावणे, त्यांच्या समस्या सोडवणे, त्यांची नेमकी नाडी पकडणे आणि माझ्या हाताखालील शिक्षकांना मार्गदर्शन करणे, ह्याला मदत झाली.

*

चाळीतील गमती

आमच्या चाळीतील मुले अति वात्रट आणि टवाळखोर! ह्याची टिंगल कर, त्याची छेड काढ, त्यांचे दिवसभर चालूच असायचे. कोणालाही नावे ठेवीत, लहानांपासून वयस्कर लोकांपर्यंत, कोणही त्यातून सुटत नसत. माझे एक काका होते - केशव राव. ते जेव्हा बिल्डींग खालून जात तेव्हा 'बेंद्रे, बेंद्रे-बादुधीन सॉलिसिटर' गॅंग (त्या साऱ्यांचे टोपण नाव) ओरडून विचारायचे, "केसावराव वाजले किती?"

"माझे घड्याळ बंद आहे," काकांचे एकच उत्तर.

"तुमचे घड्याळ बंद की घड्याळ समजत नाही?" मग एकाच हशा.

वाडीत एक वयस्कर गृहस्थ होते- रामभाऊ. ते जात तेव्हा लपूनछपून आपली 'बेंद्रे, बेंद्रे-बादुधीन सॉलिसिटर' गॅंग आरोळी ठोक्याचे, "रामभाऊ, धक्के मारू रामभाऊ!" राम भाऊ खालून ओरडायचे, "तुमच्या आई बहिणींना पाठवा! त्यांना धक्के मारतो."

मुलांच्या आईवडलाना कदाचित हे सारे माहित नसावं. टोळीतील मोठ्या मुलांना त्या शिवीगाळचे काहीच कसे वाटत नव्हते? कोण जाणे!

पण एकदा त्या सर्वांना धडा मिळालाच. त्यांना एक गुरू भेटलाच. वाडीतील एक रहिवाशी, कानिटकर. आयुर्वेदिक काढे बनवणे, दारोदारी जाऊन ते विकणे, हा त्यांचा धंदा. "कानिटकर, काढे आणा," टोळीचा नेहमीचा त्यांना छेड काढण्याचा छंद. पण तो दिवस वेगळा होता. नेहमीप्रमाणे ते काही न बोलताच घरी निघून जरी गेले तरी शांत बसले नव्हते. घरून काढ्यांचे दोन मोठाले पेटारे घेऊन परतले. मधुकाकांच्या घरी जाऊन त्यांना चांगलेच सुनावले, "काढे विकणे हा माझा धंदा आहे. त्यावर माझे पोट आहे. माझे घर चालते. तुम्ही

वडीलधारी माणसे. आपली मुले, तुमची स्वतःची नसतील. पण तुम्ही त्यांना वडिलांसमान. आता मला काढा आणण्यास सांगितले. एवढे ओझे घेऊन मी वर आलो. हा माझा माल तुम्हाला घेणे भाग आहे."

मधुकाकांना शंभर रुपयांची फोडणी पडली आणि त्यापुढे कानिटकरांची छेड कोणी काढली नाही.

चित्रपट 'प्यासा' (१९५७) तुम्ही पहिला असाल, त्यातील गाणी तरी ऐकली असाल. शाहिर लुधियानवी लिहिलेली गीते आणि सचिन देव बर्मनने संगीतबद्ध केलेली गाणी अतिशय लोकप्रिय आहेत. असे म्हटले जाते की, त्यातील एक गाणे - 'सर जो चकराये, या दिल डूबा

(पान ६ कॉलम २ वर)

(पान ३ कॉलम २ वरून)

तिथेही दाट जंगल, आणि हरणांची बेसुमार संख्या. खरे नाही ना वाटत? तिथे वस्ती फक्त मच्छिमार कोळ्यांची, आणि त्यांचा इतर बेटांशी काहीच संबंध नसे.

गंमत म्हणजे ब्रिटिशांची जी वस्ती मुंबई बेटावर होती, त्यातले सैनिक रजेच्या दिवशी घोड्यावर बसून सर्वत्र फिरत आणि भरपूर धुडगूस घालत. ओहोटी असली की ते घोड्यावर स्वार होऊन बंदुका घेऊन मुंबईतून खडकावरून कुलाबा बेटावर जात, तिथल्या जंगलांत भरपूर ससे, हरणं मारीत, वेळ असेल तर तिथेच शेकोटी करून भाजून खात नाहीतर घोड्यावरून मुंबईला आणत.

त्यांच्या दुर्दैवाने, परतायच्या वेळेपर्यंत जर भरती आली तर पाणी चढत असे, म्हणजे अर्ध्या रस्त्यात घोड्यासकट ते वाहून जात. असे बरेच सैनिक वाहून गेले, त्यानंतर ब्रिटिशांनी वेलिंग्टन फाऊंटनच्या ठिकाणापासून (हे कारंजे नंतर बांधलेले आहे) ससून डॉकपर्यंत (हा ही नंतरचाच) भर घालून मोठा रस्ता बांधला आणि दोन्ही बेटे जोडून टाकली. या रस्त्याचे नाव कुलाबा कॉजवे असे ठेवले. यथावकाश या कॉजवेच्या दोन्ही बाजूंना भर घालून जमीन तयार करून त्यावर वस्ती सुरू झाली. आज हे खरेदेखील वाटणार नाही. गेटवे १९२४ साली बांधून पूर्ण झाल्यावर ते देशाचे प्रवेशद्वार, म्हणून तेथून वेलिंग्टन फाऊंटनपर्यंतचा रस्ता हा ३०० फूट रूंद, रस्त्याच्या दुभाजकावर आणि दोन्ही बाजूंना विविध ऋतूत फुलणारे वृक्ष लावण्याची गव्हर्नरची इच्छा होती, पण ती प्रत्यक्षात येऊ शकली नाही, दुर्दैव. सहज नजरे समोर आणून पहावा हा गेटवे अॅव्हेन्यू, किती प्रेक्षणीय वाटला असता, नाही का!

*

प्रभुतरुण आश्रयदाते

- १) सौ. विमल व श्री. माधव नायक, २२) कै. कमलिनी रमाकांत प्रधान
 २) सौ. नलिनी व श्री. रविंद्र रामराव मानकर, २३) कै. नटवर्य शरद श्रीकृष्णनाथ गणपतराव दळवी
 ३) सौ. अनामिका बी. ए. एल.एल.बी. २४) आद्य मराठी लघुलिपीकार कै. भुजंगराव रामचंद्र मानकर
 ४) कै. नटवर्य नारायण रामराव झावबा २५) कै. वामन मोरेश्वर प्रभाकर
 ५) कै. सौ. मोतिराम विनायक जयकर २६) कै. चंद्रकांत नारायण विजयकर, कै. कुंजविहारी वाय. जी. तळपदे, कै. प्रविण चंद्रकांत नारायण, विजयकर, कै. वैभव कुंजविहारी वाय. जी. तळपदे यांच्या स्मरणार्थ एक हितचितक
 ६) आद्य संपादक कै. विष्णु कृष्ण कोठारे २७) कै. डॉ. विद्याधर चंद्रकांत नारायण विजयकर यांच्या स्मरणार्थ हितचितक
 ७) कै. रावसाहेब चंद्रकांत बालमुकुंद वेलकर २८) कै. पूर्णचंद्र केशरीनाथ राव व कै. सौ. शीला पूर्णचंद्र राव यांच्या स्मरणार्थ
 ८) कै. सौ. सुशीला यशवंतराव कीर्तिकर २९) डॉ. राम गोविंदराव नवलकर
 कै. सौ. सुशीला व श्री. मोरेश्वर वि. प्रधान ३०) सौ. शुभांगी राम नवलकर
 ९) सौ. मीरा व श्री. रविंद्र नानूजी दळवी ३१) सौ. रीटा आणि श्री. मंदार माधवराव नायक
 १०) कै. सौ. शालाका (अरुणप्रभा) शैलकुमार श्रीकृष्णनाथ दळवी ३२) कै. सौ. विजया व श्री. प्रकाश माधव नायक या त्यांच्या आईवडिलांच्या स्मृत्यर्थ उन्मेष प्रकाश नायक
 ११) कै. श्रीमती चंपुबाई आणि कै. आनंदराव सुंदरजी धराधर ३३) सौ. वृंदा आणि श्री. शाम विनायक जयकर
 १२) कै. सौ. रोहिणी (रत्नप्रभा) श्रीकर राणे ३४) कै. श्रीमती जयश्री आणि कै. श्री. जयवंत विश्वनाथ कीर्तिकर स्मृत्यर्थ श्री. उमेशचंद्र जयवंत कीर्तिकर
 १३) सौ. निलीमा व श्री. सृजन केशवराव राणे ३५) कै. श्रीमती प्रतिमा आणि कै. श्री. धाकलेश्वर बाळाजी जयकर स्मृत्यर्थ सौ. सुप्रिया उमेश कीर्तिकर
 १४) कै. श्रीमती रोझाबाई आणि कै. बाळाराम केरोबा नायक
 १५) कै. शरद विनायक कीर्तिकर यांच्या स्मरणार्थ अनामिक
 १६) कै. सौ. दिलीप रघुनंदन कोठारे
 १७) कै. श्रीमती कमलजा आनंदराव अजिंक्य
 १८) कै. दिवाळीबाई व कै. डॉ. वामनराव आनंदराव विजयकर
 १९) कै. विष्णुराज बाळाराम नायक
 २०) अॅड. सदाशिव आनंदराव धुरंधर
 २१) कु. कस्तूर मोठाबाई जयकर

प्रभुतरुणास देणगी

* डॉ. प्रो. ललित मधुकर राणे आणि श्री. मधुकर शामराव बाळाजी राणे स्मरणार्थ त्यांची नात डॉ. अंबुजा नवलकरकडून प्रभुतरुण शताब्दीवर्षा-निमित्त सप्रेम देणगी - रु. ३०००/-

* नातू स्तिमित मिलींद नवलकर यांच्या व्रतबंधनानिमित्त आजोबा श्री. अजित इंद्रसेन नवलकर यांजकडून रु. ५००/-

देणगीदारांस शुभेच्छा आणि मनःपूर्वक धन्यवाद.

*

अभिनंदन

* कु. वैजयंती विश्वास अजिंक्य हिचा अक्षर सुलेखनावरील शोध निबंध ग्रीस येथील 'टायपोग्राफी आणि व्हिज्युअल कम्युनिकेशन' मधील चर्चासत्रात निवडला गेला. या सत्रात जगभरातील एकूण एकशे तीस जण सहभागी होणार आहेत. ती 'ऑनलाईन' निबंध सादर करणार आहे.

* डॉ. सुमन नवलकर यांच्या 'रोज नवी गोष्ट हवी' या पुस्तकाचे सचित्र परीक्षण दैनिक केसरीमध्ये प्रसिद्ध झाले. याच पुस्तकाचे समग्र आणि आस्वादक परीक्षण 'ठाणे वैभव' मध्येही 'मैत्र पुस्तकाचे' या सदरात प्रसिद्ध झाले.

* 'प्र. के. अत्रे जयंती समारोह समिती'तर्फे 'प्र. के. अत्रे यांचे साहित्यिक वाद' या विषयावर अत्रे

जयंती निमित्त प्रा. सुहासिनी कीर्तिकर यांचे अभ्यासपूर्ण व्याख्यान मुलुंड येथे आयोजित करण्यात आले. 'विस्मरणापल्याड' या लोकवाङ्मयगृह प्रकाशित पुस्तकात प्रा. सुहासिनी कीर्तिकर यांचा लेख प्रसिद्ध झाला.

* श्री शीतल तळपदे यांची इन्कमटॅक्स को.ऑप. बँक लिमिटेड, मुंबई येथे उपाध्यक्ष म्हणून नेमणूक झाली. त्यावेळी इन्कम टॅक्स को. ऑप. बँक, मुंबईचे संचालक श्री. रूपेश बेसेकर यांच्या हस्ते शीतल यांचा सत्कार करण्यात आला. सर्वांचे मनःपूर्वक अभिनंदन.

(पान ५ कॉलम ४ वरून)

जाये, आज प्यारे पास हमारे, काहे घबराये --- चम्पी तेलमालिश।', गुरु दत्त ह्यांनी 'Harry Black', ह्युगो गोनिस्च्या ब्रिटीश चित्रपटातील एका गाण्यांनी प्रभावित होऊन आपल्या चित्रपटात हे गाणे नंतर (१९५८) घालण्यास बर्मनदादांना भाग पाडले. असो.

आणि 'प्यासा'चित्रपटातील ह्याच गाण्याने प्रेरित होऊन आम्हाच्या चाळीतील एका प्रतिष्ठीत व्यक्तीने (मेलेल्या माणसाबद्दल वाईट लिहिणे बरोबर नव्हे, तेव्हा नाव नको) गाणे रचले आणि आम्हा लहान मुलांना त्याच गाण्याच्या चालीवर म्हणावयास सांगितले. पडत्या फळाची आज्ञा! सारीच मुले गाऊ

प्रभुतरुणाची डायरी

कुर्यात बटोर्मगलम्।

५-७-२२ कुमार स्तिमित मिलींद अजित नवलकर, खार आत्याबाई नाव बोला

९-७-२२ रोमव तेजस राणे, ठाकुरद्वार

विवाह

९-७-२२ श्री. करण पराग अजिंक्य कु. नीरजा सुनील हातवळणे (आं.ज्ञा.) (मेलबोर्न)
 ९-७-२२ कु. सिमरन बॉबी विजयकर श्री. तोषक ठाकूरदास जेठवानी (आं. ज्ञा.) (मलेशिया)

मरण

०३-७-२२ श्री. माणिक चंद्रसेन गोरक्षकर, वय ८०. कांदिवली
 ०५-७-२२ श्रीमती प्रतिमा कीर्तिकर राजे, वय ७३, पुणे
 ०६-७-२२ श्री. कमलाक्ष खंडेराव कोठारे, वय ९९, विरार
 १३-७-२२ श्री. शरद मोरेश्वर जयकर, वय ८१, दहिसर
 २३-७-२२ श्री. भोलानाथ यशवंतराव तळपदे, वय ८६, पुणे
 २६-७-२२ सौ. वंदना मनोहर अजिंक्य, वय ७१, अंधेरी

देवी भक्तांसाठी जाहीर

निमंत्रण

श्री. कनकाई अश्विन नवरात्रोत्सव (२६-९-२२ ते ४-१०-२२) स्थळ : राजपुरीया बाग, नवीन टक्कर मार्ग, विलेपार्ले, पूर्व ठळक कार्यक्रम - २६-९-२२ घटस्थापना, दुपारी ११.३०

लागली- अगदी 'सर जो चकराये'च्या चालीत, 'धर धर धर, हातामध्ये धर. चाकू भोसकून खून त्याचा कर. कसा घाबरला, कसा पळाला, आता नाही येणार! कारे घाबरतोस, कारे घाबरतोस?' बाकी मुलांचे माहित नाही, पण मला मात्र चांगलाच ओरडा मिळाला, आईपासून बहिणीपर्यंत. त्यांचे गाणी रचण्याचे सत्र चालूच होते. मग 'इना मीना डिका'च्या चालीवर तयार झाले 'नानी, मीना कन्या' कदाचित म्हणूनच असेल बिल्डींगमधल्या एका मुलाची तळेगावला - बोर्डिंगला रवानगी झाली. जाण्यापूर्वी त्याच्या निरोप समारंभात तो म्हणाला देखील, "चाळीत शिकलेलो सर्व वेडेचाळे विसरण्यासाठी मी तळेगावला, बोर्डिंगमध्ये जात आहे आणि एक चांगला मुलगा बनूनच मी परत येईन." इतरांचे माहित नाही.त्यानंतर हे गाणे मी कधीच गायले नाही. पण त्या प्रसिद्ध माणसाने केलेले हे काव्य मात्र मी विसरू शकलो नाही. पण काय हो, ह्याला अशा गचाळ लेखणीस, तुम्ही काव्य म्हणाल का?

(क्रमशः)

*

३०-९-२२ सांस्कृतिक कार्यक्रम पुष्पः सादरकर्ते : पाठारे प्रभु सोशल समाज ३-१०-२२ अष्टमी हवन सकाळी ९.३० पूर्णाहुति सायंकाळी ५ दैनिक आरती - सकाळी ८ सायंकाळी ८ निमंत्रक - कीर्तिकर कनकाई परिवार

*

परीक्षेतील सुयश

आयसीएससी (दहावी)

प्रांजल बैजू अजिंक्य ८४ टक्के शिल्पा बैजू अजिंक्य ८४ टक्के बीएससी (इलिनोईस युनिव्हर्सिटी, युएसए.)

सुशील नृपाल सुभाष कोठारे एस्एस्सी (दहावी) कु. रसिका केदार गोरक्षकर ९५ टक्के

कु. तनया दीपक धराधर ८८.६० टक्के

एच.एस.सी (बारावी) विज्ञान कु. अश्वि अभिजित तळपदे ८४.५० टक्के

एचएससी (बारावी) कॉमर्स श्री वरुण राकेश राणे ८६ टक्के चुकीची दुरुस्ती

परीक्षेतील सुयश सदरात श्री. नील सतेज प्रफुल्ल राणे यांचे बी.ए. सुयश वाचावे आणि बी.कॉम. परीक्षेतील सुयश नजरचुकीने छापले गेले आहे; याची कृपया नोंद घ्यावी.

हे मासिक मुद्रक, प्रकाशक श्रीमती सुहासिनी कीर्तिकर यांनी मालक बोर्ड ऑफ कंट्रोल प्रभुतरुण करिता मे. स्नेहेश प्रिंटर्स, ३२०-अ, शाह अँड नाहर इंडस्ट्रीयल इस्टेट, अ-१, धनराज मिल कंपाऊंड, सीताराम जाधव मार्ग, लोअर परेल, मुंबई-४०००१३ येथे छापून पारिजात बी-३, युनियन बँक एम्प्लॉईज को-ऑप. हौ. सोसायटी, पटेल इस्टेट, जोगेश्वरी (प.), मुंबई-४००१०२ येथे प्रकाशित केले.

संपादक: श्रीमती सुहासिनी कीर्तिकर

RNI NO. 14613/67